

Vroča voda v radiatorje

Energija postaja iz dneva v dan dragocenejša, vendar je gre marsikje še veliko v nič. V nekaterih delovnih okoljih pa so se zganili in razmišljajo, kako bi jo lahko prihranili na ta način, da bi kaj novega izumili ali kaj izboljšali.

Tako na primer v Labodu, kjer je tehnični vodja Franc Pirc prišel do zamisli, da bi se lahko gredli zastopali na račun vroče vode iz čistilnih strojev. Rečeno, storjeno: prej jih je ogrevanje s termoakumulacijskimi pečmi veljalo (po lanskih cenah) 13.000 dinarjev na mesec, zdaj pa le 300.

Kako vam je to uspelo? Delo v kemični čistilnici me zelo zanima in nenehno se izobražujem ob delu, ker je na tem področju vedno kaj novega. Hkrati proučujem sisteme, ki jih že imamo in razmišljam, kako bi se jih dalo izboljšati, da bi manj trošili. Tako sem prišel na zamisel o centralni kurjavi z vodo, ki je prej pri 95 stopinjah odtekala v kanalizacijo. V kolektivu so me podprli in skupaj z nekaj delavci smo se lotili dela minulo pomlad, je razložil mladi izumitelj, ki tudi sam zavzame ključno vlogo v roki odvijanja, če je potrebno.

Naš sogovornik je trdil, da je to bilo preprosto: namestili so poseben rezervoar za vročo vodo, vstavili protitočno komoro (izdelano pri nas) in namestili radiatorje. Malenkostno energije jemlje le električna črpalka, ki poganja paro oziroma vročo vodo skozi protitočnik. Hkrati ta sistem greje tudi sanitarno vodo in vodo za pranje.

To pa ni edino, kar je Franc Pirc ustvaril v Labodu.

S svojimi izboljšavami je prav tako zmanjšal porabo kurilnega olja za več kot polovico. To olje uporabljajo za pridobivanje pare pri likanju, sušenju in destilaciji. Lotil se je tudi vode. Ugotovil je, da bi jo lahko ponovno uporabili za paro, namesto da jo že izkoriščeno spuščajo v kanalizacijo. Naredil je načrt za krogotok vode, ki je hkrati že mehčana, s čimer so prihranili tudi na soli za mehčanje. Nekaj sveže vode je treba, seveda, še dodati zaradi kakovosti vode in za-

radi pregrevanja. Tako porabijo zdaj mesečno največ 30 namesto prejšnjih 150 kubičnih metrov vode.

Ali ste še kaj izboljšali? V starih likalnicah je bil zrak prenasladen s paro. Z določenim posegom v instalacijo in s termodinamičnim odvajalcem kondenzne vode je zrak nekoliko boljši, vendar še ni tak, da bi se delavci prijetno počutili, je dejal izumitelj, ki nikoli ni popolnoma zadovoljen s tistim, kar naredi in vedno išče še kaj novega, boljšega.

Menil je, da je v starih prostorih še vedno prevroče. Zda razmišlja, kako bi zmanjšal vročino, ki daje delavce zlasti poleti, saj je pri strojih kar 35 stopinj.

V vsakem delovnem okolju se da kaj izboljšati, je še navrgel, češ, tudi drugi bi se lahko bolj trudili, da bi porabili manj energije in s tem prispevali k stabilizaciji.

Kaj še načrtujete? smo ga vprašali, saj vemo, da nemirni duh vrta dalje.

Na dvorišču je zelo star vodnjak s talno vodo in zdaj proučujem, ali bi se ga izplačalo izkoristiti glede na stroške, ki bi jih imeli, če bi hoteli priti do vode za hlajenje. Ni mi všeč tudi sušilnica za preproge, ker se mi zdi, da porabi preveč energije, je odgovoril 33-letni Franc Pirc, ki je po poklicu mehanik in prometni tehnik, a se je z vsem srcem predal tehnologiji, potrebni za kemično čiščenje.

Ali ste za svoje izboljšave dobili kako nagrado? Posebne nagrade ravno ne, pač pa sem dobil plačane vse nadure.

Na koncu smo ga še pobarali, ali je res, da je kovačeva kobilica bosa. Zanimalo nas je, ali je tudi doma kaj postoril, da bi varčevali pri energiji.

Hišo sem počasi gradil in vsako stvar dobro premislil. Tako sem 'zrihtal' centralno kurjavo, da greje samo takrat, ko smo doma in da je vsak prostor posebej ogret, kot je treba. Za 160 kvadratnih metrov prostora in gretje sanitarne vode porabimo od 1400 do 1800 litrov kurilnega olja. So sedje pa za ogrevanje enako velikih prostorov porabijo od 2000 do 3000 litrov olja.

A. ADAMIČ

BESEDO IMAJO DELEGATI

Preobsežno gradivo

Leta 1978 so bile volitve delegatov v delegacije SIS. Marsikdo od nas, ki smo bili izvoljeni, se ni zavedal, kakšno odgovorno delo smo sprejeli. Danes, ko se naš štiriletni mandat izteka, je čas, da pregledamo naše delo in tudi nedelo, da bomo lahko tistim, ki bodo od nas prevzeli to obveznost, podali te izkušnje. Delegacije SIS za zdravstvo TOZD in DS SSS ptt prometa na področju občine Ljubljana Center tvorijo konferenco delegacij SIS za zdravstvo št. 8, ki ima sedež v skupščini zdravstvene skupnosti Ljubljana Center.

Skupščina je imela v teh treh letih in pol devetnajst sej, kjer smo obravnavali in sprejemali mnoge pomembne akte od samoupravnih sporazumov o svobodni menjavi dela med uporabniki in izvajalci, novega zakona o zdravstvenem varstvu v Sloveniji do srednjeročnega načrta razvoja zdravstva itd. Na vseh sejah so se naši delegati aktivno vključevali v delo skupščine.

V začetku mandata smo imeli velike težave z gradivi, ki so prihajala nepozno ali pa sploh ne. To se je v zadnjem času popravilo, tako glede tega nimamo večjih problemov, čeprav so gradiva še vedno preobsežna in preveč strokovna, dnevni redi skupščine pa predolgi, saj včasih vsebujejo tudi 15 točk in več. To vprašanje se je že večkrat obravnavalo na sejah skupščine, vendar je zaenkrat še brez odgovora. O delu delegacij v samih TOZD in DSSS je težje govoriti, saj imam občutek, da še

vedno obstaja nekakšen kraten stik, ki ga bo treba odpraviti, saj so delegati v mnogih primerih prepuščeni sami sebi. Mislim, da še vedno nismo našli pravega načina povezovanja delegatov z delovnimi ljudmi, ki so jih izvolili, tako da v vseh primerih le težko pride do pravega informiranja o tej ali oni problematiki. V bodočnosti bi morala biti to primarna naloga vseh, ki so zadolženi za delo z delegacijami in delegati. Opazna je tudi določena pasivnost med delavci, ki so bili izvoljeni v delegacije, tako da se v mnogih primerih ne udeležujejo sej, čeprav bi se morali zavedati, da tudi tovrstna aktivnost spada v njihovo delovno obveznost. Kljub vsem pomankljivostim mislim, da smo v konferenci delegacij št. 8 SIS za zdravstvo opravili svojo nalogo zadovoljivo in da smo se po svojih močeh in znanju trudili, da bi čim bolj zastopali interese vseh tistih, ki so nas izvolili.

SLAVKO DESPOTOVIČ

Rad bi spoznal svojo mamo

Na žalost vsi otroci nimajo te sreče, da bi lahko živeli skupaj s starši. V naši občini je zdaj 85 takšnih, ki preživljajo svoje otroštvo kot rejenci. Ker v Centru ni družine, ki bi bila pripravljena, bolje rečeno, ki bi imela možnosti za rejništvo, so ti rejenci večinoma v domžalski in grosupeljski občini.

V Centru za socialno delo si že dolgo prizadevamo, da bi našli tudi mestne rejnike, vendar se za zdaj ni še nihče oglašil. Nekaj so temu krive stanovanjske razmere, nekaj pa tudi višina rejnin, ki ni ravno vzpodbudna za življenje v mestu. Čeprav se večina otrok dobro prilagodi podeželju, pa je za nekatere sprememba kar huda, zlasti če so že bili vajeni hoditi v šolo v Ljubljani, je menila Jana Čuk, socialna delavka, zadolžena za rejništvo v

naši občini.

Zakaj starši oddajajo otroke v rejo, je več razlogov. Največkrat gre za nezakonske otroke, katerih matere nimajo stanovanja ali pa stanujejo v samostojnih domovih.

Če matere nimajo kam z majhnim otrokom, jih prav tako namestimo v rejniško družino za čas poročniškega in izjemoma tudi še rednega dopusta. Trenutno imamo dve takšni materi, ki tudi med poročniškim dopustom nimata do-

ma, je povedala Jana Čuk.

Stanovanja so velikokrat edini razlog, da mora mati oddati otroka rejniški družini. Precej je takšnih mater iz drugih republik, ki so tu zaposlene v gostinstvu in ne morejo imeti otroka pri sebi. Nekateri starši so alkoholiki, nekateri so nesposobni, da bi vzgajali svoje otroke, nekateri so v zaporih, so neurejeni, neresni; skratka, paleta vzrokov, zakaj morajo otroci v rejništvo, je pestra. Hkrati je rejništvo velikokrat tudi najboljša rešitev za otroke in zagotovilo, da bodo zrasli v delavne in dobre občane.

Večina otrok se dobro počuti pri rejnikih, so pa tudi primeri, ko kdo od otrok tam ne more pogostiti korenin, je še dodala naša sobesednica in navedla primer petnajstletnega fanta, ki si srčno želi, da bi našel svoje starše. A mati ga

že leta in leta ni obiskala, očetovstvo pa ni urejeno.

Številnejše pa je obratno razmerje, da se otroci nočejo vrniti k staršem potem, ko so več let prebili v rejništvu. Zgodijo se, da mati dobi stanovanje ali se starši kako drugače uredijo in nato želijo, da bi otrok prišel domov. A čas in odtujitev se bratita in tu ne manjka solz in prošelj. Otroci se pač navežejo na tistega, ki zanje skrbi in pri katerem so preživeli svoja najnežnejša leta.

Rejnine so dobro leto enake v vseh občinah in znašajo za dojenčke 4.200, za predšolske otroke 3.900, za šolarje do 14. leta 4.500 in za šolarje nad to starostjo 4.700 dinarjev. Če slednji dobivajo štipendijo, je rejnina manjša za 50 pa tudi za 70 odstotkov, ker mora učenec polovico štipendije oddati rejnikom, polovico pa lahko za drži zase.

A.A.

POGOVOR Z OBRTRNIKOM

Ko bi le imeli več Sladičev

Če je v naši občini kdo od obrtnikov popularen, potem je to Bogdan Sladič z majhno delavnico na koncu Miklošičeve ceste. Dobra tri leta popravlja čevlje, brusi nože, škarje in drugo ter izdeluje ključke oziroma popravlja ključavnice. Pokazalo se je, kako dober posluh je imela krajevna skupnost Kolodvor, ko je obrtniku pomagala, da je prišel do prostorov.

Zares sem hvaležen ljudem v krajevni skupnosti, kajti brez njih bi se kdove kako dolgo zavleklo, preden bi mi odobrili prostor za delavnico, je takoj na začetku povedal Bogdan Sladič in naštel, kam vse je trkal, da bi ga »uslišali«, a so povsod samo obljubljali, storili pa ničesar.

V Centru bi potrebovali še več podobnih obrtnikov, ki so pripravljeni ukvarjati se z drobnimi storitvami kot so, denimo, popravila vodovodnih pip, popravila iz mizarske stroke, električne stroke in podobno, a marsikdo obupa že na začetku. Poti do delavnice, kot kaže, so preveč zapletene. Morda bi kazalo, da bi še katera od naših krajevnih skupnosti posnemala kolodvorsko in pomagala naštetim mojstrom. Potrebe v mestu so velike, kar nam je dokazal tudi Bogdan Sladič.

Povem vam, da bi dvajset delav-

cev, ki bi popravljali pipe, ključavnice, elektriko in drugo na domu, imeli polne roke dela. To vem iz izkušnje, kajti to dejavnost sem vpeljal, a sem jo tudi končal, ker ni bila donosna. Premalo je nesla zaradi nizke urne postavke in obdavčitve: zato sem prenehal s popravili na domu.

Ljudje so menda pripravljeni plačati, a kaj, ko nikogar ne dobijo. Zlasti pereče je v starih hišah, kjer tudi prebivajo starejši občani in si sami ne morejo pomagati. Vse kaže, da račun obrtnikov ne govori v njihov prid, kar vodi vodo na mlin sušmarstva. Na ta način teče veliko denarja mimo davčnih služb in sega globoko v žep občanov.

Sicer pa našemu sobesedniku dobro teče obrt; trije delavci so polno zaposleni od pol osmih do pol štirih popoldne. Včasih se jim nabere pra-

va gora čevljev, ki jih jim ljudje prinesejo v popravilo.

Časi so se spremenili; ljudje spet množično nosijo čevlje v popravilo, kajti novi so postali dragi. Tudi s ključi in ključavnicami je veliko dela, le težave imam z materiali, ki jih je treba uvoziti, je še paberkoval naš sobesednik.

Lokalček je majhen. Mojster ga je temeljito predelal tako, da ima zgoraj še prostor za pisarno, ki jo nujno potrebuje, saj mu administriranje vzame polovico delovnega časa.

Vodenje knjig in odvajanje prispevkov raznim sisom in drugim je nekoliko preveč zamotano in zdi se mi, da bi morali vse to le poenostaviti. Marsikdo se ne ustraši obrtniškega dela, ustraši pa se dela s papirji, se je nekoliko pritožil mojster.

Nam, ki moramo vse ustvariti z rokami, bi morali bolj zaupati, je še dodal in pri tem mislil na davčni vijak, ki je menda nekoliko preveč pritvit na tem področju, češ, da obrtnikom njegovega kova ne pušča sredstev za razvoj.

No, brez težav seveda ne gre nikjer. Pomembno je, da je delavnica Bogdana Sladiča vedno polna ljudi, da je tovrstna obrt zaželena in da bi kazalo imeti v naši občini še kaj podobnih mojstrov. A pobuda mora priti iz neposredne baze, kajti posameznik je pri tem dokaj nemočen.

A.A.